№ 46 Należytość pocztowa opłacona ryczałtem. פינפטער יאָהרגאַנג. פרייז 20 גראשען „CZĘSTOCHOWER CAJTUNG".

טשענסטאָכאָווער צייטונג

אַנאָנסען-פרייז: פאר א מילימעטער שורה
פאר'ן טעקסט 24 גראשען, נאָכ'ן טעקסט 18 גראשען.
אין טעקסט 60 גראשען.
פאר'ן אינהאלט פון די אַנאָנסען איז די רעד. נישט פעראַנטוואָרטליך.

ערשיינט יעדען פרייטאג.
רעדאַקציע און אדמיניסטראציע
ערשטע אלעע 6. טעלעפאָן 201.

אַבאָנאַמענטס-פרייז:
א נומער 30 גראשען.
אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
Częstochowa, Aleja 6. telefon 201.

Piątek, dnia 5 listopada 1926 | ליכט-צינדען 3 מיט 46 מינוט | פרייטאג, פ׳ תולדות כ״ח מרחשון תרפ״ז.

פרייטאג, ד. 12 נאָוועמבער ד. י. אין זאַל פון „פייערלעשער" סטראושאצקא 23

א גרויסער קאָנצערט

פון די באליבטסטע און פּאָפּולערסטע יודישע פאלקס-זינגער

זמרה זעליגפעלד און מ. קיפּנים

נור 1 קאָנצערט אין טשענסטאָכאָוו.

מיט אַן אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנטען פּראָגראַם מיט א סך נייע נומערן.

נאָכ'ן צוריקקומען פון ערפאָלגרייכען טורנעע איבער די גרעסטע שטעדט פון איראָפּא ווי: פאריז, בריסעל, אנטווערפּען, בערלין און אנד. : : : :

1) שטעהט-אויף צו עבודת-הבורא, 2) אויפן גרינעם פעלד (א ליעד פון קאלעווער רבי׳ן—אונגארן), 3) איך וויל נישט גערן אין חדר (דאס שענסטע פאלקס-ליד פון דער לעצטער צייט), 4) קאַנטאָניסטישער על-חטא), 5) די שקלאָווער רביצין, 6) הערט אויס יודען, איך וועל אייך א מעשה דערצעהלען (א הארציגע הומאָריסטישע באלאדע פון א יודענע, וואס קומט צו קבר-אבות), 7) קודי אידישז (א גלענצענד ליעד, וואס שטאמט פון ר׳ מרדכעלע טשאגראבעלער), 8) און איך שלמה זלמן ליאזאָווער זאָג (הקדוש ליעד), 9) ער האט מיר צוגעזאגט (געזאנג, אין פיאנא), 10) וועלכעס מיידעל וויל ביי טאטע און מאמע חשוב זיין, 11) מען זאָגט עס איז א לאנד דאָ (פון טשערניכאָווסקי, מוזיק פון ענגעל). אנהויב 8 אווענט. בילעטען פון 1 ביז 4 גילדן שוין צו בעקומען אין דרוקעריי פון ה׳ באטשאן, אלעע 6.

W związku z nowoczesną elektryfikacją miasta

F. BŁACHOWICZ

przy ulicy Kościuszki Nr. 8

dla pamięci Sz. Klijenteli donosi, iż specjalnością firmy są: prądnice, transformatory, silniki elektryczne, przewodniki napowietrzne (H.K.T.), nawojowe, cewki bezpojemnościowe dla celów radiotechnicznych — ORAZ INSTALACJE NISKIEGO I WYSOKIEGO NAPIĘCIA — łącznie z urządzeniami radiotechnicznemi według nowoczesnych wymagań międzynarodowych przepisów.

צוויי פאָרשטעלונגען

פון בעריהמטען און פּאָפּולערען יודישען דיכטער

זעליג סעגאַלאָוויטש

שבת, ד. 6 ד. ח. פּונקטליך 3 נאכמיטאג א. ד. מ. „פּאריז — לאָנדאָן" (רייזע-איינדרוקען).

זונטאג, ד. 7 ד. ח. 3 א זייגער נאכמיטאג א. ד. מ. „דיכטער, קריטיקער און לעזער".

זאַל „רעדוטא" סטראושאצקא 8.

בילעטען ביים איינגאנג.

געצייכנט אין די אפישען.

בצער עמוק ובכאב גדול מבכים אנו את חברנו היקר, חבר ועד „המזרחי" „וצעירי מזרחי", וחבר מועצה הראשית להסתדרות „מזרחי" בפולין

יעקב לבנהויף ז״ל

שנקטף באביב ימיו.

בעבודתנו לטובת רעיוננו הנשגב נמצא נחומים.

הועד ואגודת „צעירי מזרחי" בצ׳ענסטוחוב.

על האי שופרא דבלי בעפרא, חברנו היקר

יעקב לבנהויף ז״ל

שנקטף באביב ימיו, אנו מביעים את צערנו העמוק.

בתוך שאר אבלי ציון וירושלים תנחם משפחתו.

ראובן ברנדט, אברהם דנציגר, צבי ברט, משה שטילר, יעקב ברמן.

אנו מביעים את צערנו ויגוננו העמוק על מות חברנו היקר

יעקב לבנהויף ז״ל

שנקטף במבחר שנותיו.

חבל על דאבדין ולא משתכחין.

המקום ינחם את משפחתו המתאבלת בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

אברהם פיק, דוב שצקי, אברהם הולנד, אלחנן מטרקה, קופל גוטרמן.

DOM EKSPEDYCYJNY
ZYLBER i GOLIŃSKI
sp. z ogr. odp.
Częstochowa, Kościuszki 24, tel. 5-62
— ערלעדיגט: —
אויסלענדישע, אינלענדישע און אָרטיגע עקספּעדיציעס.
מאגאזינירונג פון סחורות אין אייגענע לאגערן.
פראַנקירט צאָל, איבערפיהרונגס-קאָסטען א. ד. גל.

כשר

פערלאנגט אומעטום נור

„פאַטאַקאָל"

וויל „פאַטאַקאָל" איז די בעסטע און בילינסטע

קאַקאַאָ-פּוטער

כשר

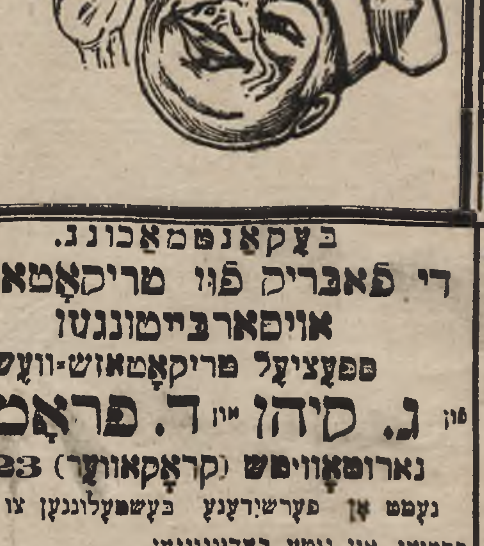

Sonia Hoffmanówna
Noe Wiślicki
ZARĘCZENI
Częstochowa Sosnowiec
w listopadzie 1926 r.

צו דער פארלאבונג פון אונזער ליבע שוועסטער סאָניא מיט ה׳ נח ווישליצקי ווינשען מיר איי א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכע צוקונפט.
פרימעט און בעריל האָפמאַן.

Z intencji zaręczyn naszej ukochanej siostry.
SONI z p. NOE WIŚLICKIM
życzymy Im, wiele szczęścia i różowej przyszłości.
Henryk, Jakób, Benek i Heniek Hoffman.

א הערצליכען מזל טוב ווינשען מיר אונזער ליעבסטע אייניקל און שוועסטער-טאכטער סאָניא האָפמאַן צו איהר פערלאבונג מיט ה׳ נח ווישליצקי. זאל זייער לעבענסוועג זיין בעלויכטען מיט זונען-שטראַהלען.
גרויסעלטערן העלמאן און טאנטע בעלא.

Z intencji zaręczyn kuzynki naszej
p. SONI HOFFMANÓWNEJ
z p. NOE WIŚLICKIM
życzymy szczęścia i różowej przyszłości
LEON i ANDZIA ZŁOTNIK.

מרדכי כוואט רוזשא ביעדא
נעמט צו פון הארציגע ברכה צו אייער תנאים.
ל. יעשאנאוויטש.

בעקאַנטמאַכונג.

די פאבריק פון טריקאָטאַזש-אויסארבייטונגען

ספּעציעל טריקאָטאַזש-וועש.

פון ג. סיהן און ד. פראַמטער

נארוטאָוויטש (קראַקאָווער) 23.

נעמט אָן פערשידענע בעשטעלונגען צו בילינע פרייזען, און גוטע בעדינגונגען.

דער טשארשי פעלדשער ס. מיטלער

ערטיילט הילף קראַנקע פון 8 פריה ביז 8 אָוענד
אין דער רעזורע „היגיענא" נייער מארק 5
און ביינאכט אין זיין פּריוואט-וואוינונג פּילסודסקי 5
פאר ארבייטסלאזע יעדע צייט הילף אומזיסט.

Najsilniejsze bóle głowy usuwa.

א בוכהאלטער

זוכט בעשעפטיגונג שטונדען-ווייזע אדער א שטענדיגען פּאָסטען.
אדרעסען אין רעדאקציע אלעע 6 פאר G.

יודישער טורן און ספּאָרט-פאַראיין אין טשענסטאָכאָוו.

זונטאג, דעם 7 נאָוועמבער 8 אווענד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאל אנראדאָווא 22

אַן אויסערגעוועהנליכע

אלגעמיינע פערזאמלונג

וועלכע וועט, אלס גערופענע אין 2-טען טערמין, גילטיג זיין ביי יעדע צאהל אנוועזענדע (§ 15 פון סטאטוט)

פערזענליכע איינלאדונגען ווערען נישט ארויסגעשיקט.

פאר די פערוואלטונג פון י. ט. ס. פ.

פארזיצענדער: (—) ש. כאיוטין.

בעקאַנטמאַכונג.

עס ווערט בעקאנט געמאכט די יודישע איינוואוינער פון די אלעען, או דער שוחט וואס האט געשחט'ן אויף די יום-טובים אויף קאשטשושקי 19, שחט יעצט אין דעם הויז פון זיין וואוינונג אלעע 39 נעבען גמינע-קוויילעך.

די פערוואלטונג

פון דער יודישער גמינע.

די נייע שטערונג.

נאך צוויי מיט א האלב יאהר עק-זיסטענץ, האט דער קהלה-ראט, חוץ בעהאוסט, בעשלאָסען צוצוטרעטען צו פאקטישער ארבייט.

אויף דער לעצטער זיצונג איז, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, אנגענומען געוואָרען א בעשלוס זיך נישט צו רעכנען מיט די מיינונג פון דער פערוואלטונג, נאר צו ארבייטען פאר זיך, און די ארבייט זאל פערלויפיג בעשטעהן אין'ם קאָנטראָלירען די טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג אויף אלע געביטען פון קהלה-לעבען, און אויב עס וועלען זיך ארויסווייזען וועלכע ס'איז פעהלער וואס דארפען בעזייטיגט און אויסגעבעסערט ווערען, וועט דער ראט אויפפאָדערן די פערוואלטונג אז זי זאל דאס טהון.

צו דעם צוועק זענען געשאפען געוואָרען די נויטיגע קאָמיסיעס פאר יעדען צווייג בעזונדער, וועלכע וועלען האבען די אויפזיכט איבער דעם גאנג פון דער ארבייט, וואס ווערט אנגעפיהרט אין זייער געביט, און דעם רעזולטאט פון זייערע בעאָבאכטונגען וועלען די קאָמיסיעס פארשטעלען פאר'ן פלענום פון ראט וועלכער זאל אננעמען די געהעריגע בעשלוסען וואס וועלען נויטיג זיין לויט די אנווייזונגען פון די קאָמיסיעס.

די דאָזיגע פארם פון זיין ארבייט האט דער ראט בעשטימט ערשט נאכדעם ווי די לאנגע אונטערהאנדלונגען מיט דער פערוואלטונג וועגען א פריידליכער צוזאמענארבייט האבען צו קיין גינסטיגען רעזולטאט נישט דערפיהרט. און דעריבער האט ער זיך פראקלאמירט אלס קאָנטראָלער, און אנגענומען די פארם פון א קאָנטראָלירענדען ארגאן וואס זאל האבען די קאָנטראָל און די אויפזיכט איבער דער ארבייט פון דער פערוואלטונג, ווייל די דאָזיגע רעכט האט דאך דער ראט געוויס, און די פערוואלטונג וועט איהם דאס אויך נישט אוועקנעמען.

צוזאמען מיט די קאָמיסיעס האט דער פלענום פון ראט אויך געשאפען א סעניאָרען-קאָנווענץ, אין וועלכען ס'געהן אריין צו איין פערטרעטער פון יעדער גרופע וואס געפינט זיך אין ראט, און וועלכער עס איז דער פאקטישער אנפיהרענדער ארגאן וואס פיהרט אָן מיט דער ארבייט פונ'ם ראט. ער האט צו בעשטימען די פלענום-זיצונגען, צו גרייטען פאר זיי דעם טאג-אָרדנונג, און געהעריג בעטראכטען די פראגען בעפאר זיי ווערען געשטעלט פאר'ן פלענום. און די פראגע וואס ווערט דורכ'ן סעניאָרען-קאָנווענץ אנגענומען ווערען וועט אויך ממילא דורכ'ן פלענום בעשטעטיגט ווערען, ווייל דער סעניאָרען-קאָנווענץ איז דאך פאקטיש דער ראט נאר אין א קלענערן פאָרמאַט.

די ארבייט פונ'ם ראט ווערט אזוי ארום פאקטיש קאָנצענטרירט אין דעם סעניאָרען-קאָנווענץ, און עס איז פערשטענדליך אז 6 פערזאָן אפילו מיט די פערשידענסטע מיינונגען וועלען צווישען זיך גיכער אדורכקומען ווי 22 פערזאָן ווען אפילו נאר פון די וועלכע 6 ריכטונגען.

דער סעניאָרען-קאָנווענץ האט שוין אבגעהאלטען עטליכע זיצונגען, אבער צו קיין פאקטישער ארבייט איז מען נאכנישט צוגעטרעטען, ווייל באלד אויף דער ערשטער זיצונג האט ער אנגעטראָפען אויף א נייע שטערונג.

די דאָזיגע שטערונג בעשטעהט אין דעם וואס איינינע מיטגלידער האבען פערלאנגט, אז דער ראט זאל אויסוועהלען א וויצע-פרעזעס אויפ'ן אָרט פון פערשטאָרבענעם ה' וואַלטער, און דא האט זיך אנגעהויבען ארויסווייזען א מיינונגס-פערשידענהייט צוליעב וועלכער די ארבייט איז פאראליזירט געוואָרען.

כמעט יעדע גרופע האט פערלאנגט דעם אמט פון וויצע-פרעזעס פאר זיך, און יעדער האט בעוויזען אז נאר איהם און נישט קיין אנדערן קומט דאס. און ווען ס'איז אנגענומען געוואָרען א בעשלוס צו וועהלען צוויי וויצע-פרעזעסען איז די פראגע נאכמער פערשטארקט געוואָרען, ווארום בײ צוויי —פעגה'ס יעדער—קוסט דאך מיר געהיים איינער.

און אזוי האטפערן זיך די מיטגלידער פון סעניאָרען-קאָנווענץ שוין אויף עטליכע זיצונגען ארום צווישען זיך און קענען צו קיין אויסגלייך נישט קומען, און דאס שטערט אז די ארבייט זאל נישט אנגעהויבען ווערען.

עס וואלט אבער געווען א גרויסע זינד פון דעם סעניאָרען-קאָנווענץ און זיינע מיטגלידער ווען זיי וואלטען זיך עקשנות'דיג האלטען בײַם זייעריגען און וואלטען נישט וועלען פערשטעהען אז אפילו קיין צוויי וויצע-פרעזעסען קענען נישט גענומען ווערען פון 6 ריכטונגען, און בעזונדער איז דער אמט פון וויצע-פרעזעס נישט אזוי וויכטיג אז מען זאל זיך וועגען דעם אזוי רײַסען און שטערען די ארבייט, צו וועלכער מען האט ערשט איצט געוואלט צוטרעטען מיט בענייטע כוחות און וועלכע עס דאַרף אומבעדינגט געטהון ווערען, ווייל עס איז דאך זיך שוין די העכסטע צייט.

י. פ.

פערשידענע ידיעות.

— אין וואַרשא וועלען א גרופע ענגלישע פינאנסיסטען וועלכע אינפאָרמירען זיך גענוי וועגען דער צוקער-אינדוסטריע אין פוילען.

— דער פוילישער מילנער-פערבאנד האט זיך געוואנדען צו די געהעריגע מיניסטעריום'ס מיט דער ביטע צו שטערען דעם תבואה-עקספּאָרט פון פוילען, אדער וועניגסטענס איהם צו בעגרעניצען, די בקשה ווערט מאָטיווירט דערמיט וואס אין לאנד איז פערהאנען זעהר וועניג תבואה.

— דער טאבאק - מאנאָפּאָל האט פערעפענטליכט א קאָנקורס אויפ'ן צושטעלען פאר איהם רויהען טאבאק פון טערקיי, מאַקעדאָניען, בולגאריען, אמעריקא און ענגלאנד. ביי גלייכע בעדינגונגען וועלען בעפאָרצוגט ווערען די יעניגע וואס וועלען איינשטימען צו טוישען דעם טאבאק אויף פוילישע סחורות. אזוי ווערט אין רוים אונטערהאנדעלט וועגען א קניה פון צוויי מיליאָן ק"ג טאבאק אויפ'ן אויסטויש פון פוילישע קוילען.

— די יעצטיגע סיים-סעסיע וועט אויסער דעם בודזשעט, וואהל-אָרדינאציע און אנדערע פראגען, אויך בעטראכטען א ערך פון 40 דעקרעטען פונ'ם מלוכה-פרעזידענט וועלכע דארפען לויט דער קאָנסטיטוציע אקצעפטירט ווערען דורכ'ן סיים. פון די דאָזיגע דעקרעטען זענען 28 שוין פערעפענטליכט געוואָרען, און די איבריגע וועלען די טעג ערשיינען.

— דער קריגס - מיניסטער האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג וועגען בעלאָנען פון מיליטער די יאהרגענג 1903 און 1904 ווי אויך פון די עטליכע יאהרען האט זיי נענאנגען דינען שפעטער און דינען נאך.

— ביים פינאנץ-מיניסטער ווערט געשאפען א ספעציעלער פינאנץ-ראט, וועלכער וועט זיך ארויסזאגען וועגען אלע פינאנץ-אנגעלעגענהייטען.

— דער פראָיעקט וועגען ענדערן און רעפאָרמירען די וואהל-אָרדינאציע צום סיים און סענאט, וועלכער ווערט שוין א לאנגע צייט אויסגעארבייט איז לעצטענס אנגענומען געוואָרען אויף א בעראטונג פון מיניסטעריען-ראט.

— עס בעשטעטיגט זיך די ידיעה, אז פון 10 ד. ח. אן זאל דער באהן-טאריף געהעכערט ווערען מיט 10 פראָצענט.

— אויף א זיצונג פון עקאָנאָמישען-ראט האט דער ארבייטס-מיניסטער ערקלערט, אז די פאָדערונג פון די גרויסע אינדוסטריעלער צו פערלענגערן דעם 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג כדי צו פערבילינערן די פראָדוקציע איז נישט ריכטיג, ווייל די פראָדוקטיוויטעט פונ'ם ארבייטער פאלט אויב ער ארבייט לענגער, און וואס ס'איז שייך דאס פערלענגערן די ארבייטס-שעה'ן אין האנדעל און פון עפענען און שליסען די געשעפטען, איז דאס זעהר שווער צו ערלעדיגען, ווייל די ענטפער'ס וואס זענען אנגעקומען פון די פערשידענע ארגאניזאציעס אויף דער אנקעטע וואס דער מיניסטער האט צו זיי געשיקט וועגען דער פראגע איז אזוי פערשידענארטיג, אז דאס ברענגט דעם מיניסטער אין פערלעגענהייט. נישט קענענדיג געפינען קיין קאָמפּראָמיס, וואס זאל אלעמען צופרידען שטעלען. דאך האפט ער צו געפינען א אויסוועג די פראגע גינסטיג צו ערלעדיגען.

וואס הערט זיך אין דער יודישער וועלט?

— אין בעלז איז נפטר געוואָרען אין עלטער פון 73 יאהר, דער בעריהמטער און גרויסער צדיק און דערמינער רבי ר' ישכר דוב רוקח זצ"ל, וועמענס נאמען עס האט געקלינגען אין דער גאנצער וועלט. אין דער לויה האבען אנטיילגענומען העכער צעהן טויזענד חסידים און 200 רבנים און רביים.

— לויט די לעצטע סטאטיסטישע ציפערן זענען אין ליטא פערהאנען 32 פּראָצ. יודען אנ'אלפאבעטען, און ביי דעם פּראָצענט די יודען דארט אויף דעם געביט ערשט דעם לעצטען פלאץ.

— דער הויפּט-מיניסטער פאר בילדונגס - ענינים האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון קליינהענדלער, וועלכע האט זיך בעקלאגט אז אין די שולען אויף דער פראָווינץ ווערט געפיהרט א אגיטאציע נישט צו קויפען ביי קיין יודען. דער מיניסטער האט צוגעזאגט די זאך גענוי אויסצופארשען, און אנצונעמען די נויטיגע שריט.

— דאס פרעזידיום פון דער קרים-קאלאָניזאציע האט בעשלאסען צו שאפען אין בערסאנער קרייז א יודישען אויטאָנאָמישען געביט, וועלכער וועט ארייננעמען א רייהע יודישע קאָלאָניעס, אין וועלכע די יודען מאכען אויס 85 פּראָצענט פון דער גאנצער בעפעלקערונג.

— די איינציגע יודישע גימנאזיע אין ליטא, וועלכע געפינט זיך אין וויל קאָמיר האט לעצטענס בעקומען מלוכה-רעכט.

— לויט דער סטאטיסטישער אויסרעכנונג האבען די לעצטע ימים-נוראים געדאַוונט אין די היגער שוהלען 43 טויזענד יודען. דאס מאכט אויס 18 פראָצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ווין.

— דער ארבייטס - מיניסטער האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון די גאליציאנער יודישע דעפוטאטען. און צווישען אנדערע פראגען איז אויך בעריהרט געוואָרען די פראגע וועגען וואָכען-טאג-רוה, דער מיניסטער האט ערקלערט, אז ער האט ארויסגעפיהרט א אנקעטע צווישען די געהעריגע אינסטיטוציעס, און נישט אכטענדיג אויף דער נעגאטיווער בעציהונג צו דעם ענין וועלען וועגען דעם נאך פארקומען א גאנצע רייהע קאָנפערענצען מיט'ן אנטייל פון יודישען כלל.

— דאס העברעאישע טעאטער „הבימה" פערלאזט לעצטענס בערלין, און פאהרט אויף גאסטראָלען קיין אמעריקא.

— פון ניו-יאָרק ווערט מיטגעטיילט אז דער פרעזידענט קולידזש האט אנגענומען אנצופיהרען מיט דער פייערונג, וואס ווערט אפגעגעבען צום עמפפאנג פון פרעז. חיים וויצמאן, און צו זיין דער פרעזידענט פון באנקעט וואס וועט אפגעגעבען ווערען לכבוד דעם פרעז. וויצמאן.

— דער מיניסטעריאל-ראט ד"ר בארדט אין בערלין, וועלכער האט זיך בעריהמט געמאכט מיט זיין ענטדעקונג די מעשה-אלשאנסקי בעת'ן שטיגער-פראָצעס, איז לעצטענס בעשטימט געוואָרען אלס גענעראל-דירעקטאָר פון אינערן-מיניסטעריום. דאס איז דער העכסטער אמט צו וועלכען א יוד אין פרייסען האט ווען עס איז דערגרייכט.

— פון ירושלים איז מען מודיע אז וול. זשאבאָטינסקי, וועלכער פאהרט ארויס פון דארט די צווייטע וואך זאל נאך א רייזע קיין גריכענלאנד און בערלין קומען קיין פוילען, דאס זאל פארקומען אין חודש דעצעמבער.

פון דער וועלט.

יודען אין יאפאן.

ביי דער גרויסער וועלט-מלחמה זענען בלויז אין די גרעסערע צענטערן פון יאפאן געווען צעווארפען קליינע יודישע קבוצים, וועלכע זענען געווען דאס רוב אימיגראנטען אבגעריסען איינער פון אנדערן.

פאר די לעצטע יאהרען האט זיך אין יאפאן ארגאניזירט א גרויסער שטראם רוסישע יודען. עס זענען אויסגעוואקסען יודישע קבוצים אין יאָקאָהאמא, קאָבע, טאָקיאָ. חוץ די רוסישע יודען זענען אין יענער צייט אנגעקומען קיין יאפאן פיעל יודען פון אמעריקא, אויסטראליען, אינדיען און אנדערע ערטער. דער יודישער ישוב פון יאָקאָהאמא האט אין 1918 געצעהלט העכער 500 פערזאָן איינגעוואנדערטע, קאָבע—200. דורכ'ן פּאָרט יאָקאָהאמא זענען אין יאהרען פון דער וועלט-מלחמה און בירגער-קריג, ווען אלע האפענס פון אייראָפּא זענען געווען בלאקירט, דורכגעגאנגען צעהנדליגער טויזענדער יודישע וואנדערער פון רוסלאנד.

די יודען אין קאבע בעשעפטיגען זיך הויפטזעכליך מיט האנדעל. דער גרעסטער טייל פון רוסישע יודען זענען פארשטעהער פון גרויסע האנדעלס-הייזער, האבען איינענע גרויסע געשעפטען. אימפּאָרטירען און עקספּאָרטירען ארטיקלען פון פערשידענע לענדער. די אראבישע יודען זענען אויך פערטרעטען אין דער פאבריקאציע און אינדוסטריע פון לאנד. דער עקאָנאָמישער מצב פון די יודען אין יאפאן איז א גוטער. עס בעמערקט זיך צווישען די דאָרטיגע יודען א שטארקע בענקשאפט נאך די יודישע צענטערן און טראדיציעס. הגם קיין געזעלשאפטליכע טעטיגקייט איז דארט נישט שטארק ענטוויקעלט, נאר צו יעדער וואנדערונג וועגען הילף, וועלכע זיי בעקומען, רופען זיי זיך היכף אָב מיט דער גרעסטער ווארעמקייט.

בסך הכל איז די צאהל יודען אין יאפאן—א ערך 500 משפחות (נישט רעכענענדיג די אסימילירטע, אויסלענדער, אראבישע יודען און יאפאנישע גרים).

ריזיגע וועלדער, וואס בעשטעהען פון איין איינציגען בוים.

אין אינדיען זענען פערהאן אויסטערלישע וועלדער. נישט קוקענדיג דערויף, וואס ציהען זיך אויף מיילען-ווייט און האבען טויזענדער שטאמען, בעשטעהען מערסטע פון זיי ס"ה פון איין-איינציגען בוים.

אלע טויזענדער שטאמען אין די דאָזיגע אינדיאנישע וועלדער זענען באמת בלויז די וואורצלען פון דעם איינעם בוים וואס איז אזוי געוואלטיג פונאנדערגעצווייגט, אז יעדער שטאם זיינער ציהט ארויס, ווי א בעזונדערער בוים.

אט דער דאָזיגער אויסערגעוועהנליכער בוים, וואס האט זיך אזוי פיעל טויזענדער יאהרען צעוואקסען אין ריזיגע וועלדער איז דער לעגענדארער בוים „פּיגוס אינדיקא" וואס איז בעוואוסט שוין פון גאנץ אלטע צייטען, וואס וואקסט נישט בלויז אין דער ברייט, נאר אויך אין געוואלטיגער הויך.

פון דעם דאָזיגען בוים בעקומט מען דעם קויטשוק און דעם גומי-לאק און זיינע פירות זענען גוט צום עסען, אבער דאס אינטערעסאנטסטע איז דאך ווי אזוי ער וואקסט. זיינע צווייגען ציהען זיך אויף הונדערטער מעטער און לאזען פון זיך ארויס אזוינע לופט-וואורצלען, וואס ציהען זיך אראב ביז צום באָדען, וואקסען אריין אין דער ערד און בילדען אזוי ארום א אנלען פאר די שווערע צווייגען.

ביסלעכווייז ווערען די וואורצלען אליין פעסטע שטאמען און מען קען גאר שטאם מיט דעם טייל פון דער קרוין ארויסנעהמען פון דער ערד. די דאָזיגע שטאמען ווערען מיט דער צייט אזוי פעסט און דיק, אז מען קען גארנישט דערקענען, וועלכער עס איז דער שטאם.

אויף אזא אופן וואקסט דער דאָזיגער לעגענדארישער בוים אויס אין טויזענדער ביימער, וואס זענען נישט מעהר ווי זיינע וואורצלען.

7) „די זאַכלאַדניקעס".

א ריהרענדע געשיכטע פון די לעצטע מלחמה - יאהרען.

פון י. געלוואָהן.

(פאָרטזעצונג.)

8.

פון די לעצטע געשעהענישען אין פוירינען קאפיטעל פערשטעהט שוין דער לעזער, אז מרים מיט איהר חתן דניאל, האבען דא גראד שלעכט געטראָפען, דער קאָמאנדיר פון דעם רוסישען לאגער וואוהין זיי זענען אנגעקומען איז געווען דער יונגער לאפוכין. א זוהן פון דעם אלטען גענעראל, וועלכער האט זיי מיט זיין פשעפוסקא געראטעוועט פון וואלקאווי'ס הענד געגעבענערינג זיך די מעגליכקייט צו ענטקומען פון איהם.

דער דאָזיגער לאפוכין האט איז געווען א אפיציר אין דער רוסישער ארמעע ביז'ן קריג האט זיך אויך געהאט אנגעהויבען יאגען נאך דער שעהנער מרים ווען ער פלעגט קומען פון צייט צו צייט קיין ר. צו בעזוכען זיין אלטען פאטער, אבער דער פאטער האט איהם דאס איינמאל שטרענג פערבאָטען, און געזאגט אז אויב ער וועט נישט אויפהערען טראכטען וועגען מרים'ן וועט ער איהם אין זיין שטוב מעהר נישט אריינלאזען און אזוי ווי דער יונגער לאפוכין האט איז אפילו געווען א לעבע-קינד האט פארט זעהר געשאצט זיין פאטער, וועלכער איז אויך זעהר רייך געווען, האט ער אלץ זיך בעמיהט אויפצופאסען זיך מיט מרים'ן נישט צו טרעפען, און מיט דער צייט האט ער פאקטיש אין איהר פערגעסען, אזוי ערהויפט אין דער מלחמה ווען ער האט זיך דערווייטערט צו א גרויסען ראנג אלס קאָמאנדיר פון א גאנצען באטאליאן, איז איהם מרים געקומען שוין מעהר אין זינען נישט געלעגען, אבער איצט ווען ער האט זי דערזעהען פערקלייד אלס מאנספערשוין, און אין אזא צייט דערצו, האט ער זיך דערמאנט די אלטע צייטען און ער איז בערוישט געוואָרען פון איהר שעהנהייט.

מרים האט אנגעהויבען פערשטעהן דאס גרויסע געפאהר וואס שוועבט אויף איהר, און זי האט נאר געוואלט פון איהם ארויסבעקומען זיין עהרענוואָרט אז אויב ער וועט זיך איבערצייגען אין איהר עהרליכקייט וועט ער זי לאזען ווייטער פאהרען. און דעריבער ווען ער האט פון איהר פערלאנגט אז זי זאל איהם אלעס דערצעהלען האט מרים צו איהם געזאגט:

און אויב דו וועסט זיך איבערצייגען אין אונזער אונשולד וועסטו אונז לאזען אומגעשטערט ווייטער געהן אונזער וועג?

דאס וועלען מיר זעהען שפעטער— האט לאפוכין געענטפערט.—קודם כל מוזטו זיך דערמאנען פון דעם חשד אז איהר פאהרט אויף א פאלשער פשעפוסקא.

מרים האט איהם דאן איבערגעגעבען די גאנצע זאך, זי האט נישט פערהוילען קיין שום איינצעלהייטען, איבערהויפט האט זי פאר איהם געשילדערט ווי זיין פאטער דער גענעראל האט זיך פאר זיי איינגעשטעלט, און דערזוקירט מיט זיין טיטל ארויסגעבענדיג זיי א פאלשע פשעפוסקא, און דאן האט מרים נאך צוגעגעבען אז אויפ'ן וועג האט זי געהערט דאס וואלקאווי האט געוואלט איהר פאטער מיט'ן רב אויפהענגען, און זי ווייס נישט וואס מיט זיי איז געשעהען. און מיט טרעהרען אין די אויגען האט זי איהם געבעטען ער זאל זיך פעראינטערעסירען געוואויר צו ווערען וואס עס הערט זיך אין ר. בכלל און מיט איהרע עלטערן בפרט.

די גאנצע צייט וואס מרים האט גערעדט האט דער קאָמאנדיר אויף איהר געקוקט מיט טיעפע פארשענדע בליקען, עס איז קענטיג געווען אז ער צוהערט נישט קיין טינום אין דער אויפריכטיגקייט פון איהרע ווערטער, נאר טיעף אין זיין הארץ קומט פאר א פערביטערטער קאמף, פון איין זייט שטעהט פאר איהם די וואונדערשעהנע מרים וועגען וועלכע ער פלעגט גאנצע טעג טרוימען, און איצט איז זי אין זיין האנד, און פון דער אנדערער זייט האט זיך פאר איהם פארגעשטעלט זיין פאטער דער אלטער גענעראל מיט זיין ברייטער ווייסער באָרד, וועלכער דראָהט איהם: „ריהר זיך נישט צו צו דעם אונשולדיגען מיידעל, וועלכעס איך האב גענומען אונטער מיין שוץ".

נאכדעם ווי מרים האט אויפגעהערט צו רעדען האט לאפוכין זיך אויפגעהויבען פון זיין אָרט, און האט מיט האסטיגע טריט געשפאצירט איבער'ן צימער, נישט קענענדיג ביי זיך בעשליסען וואס צו טהון. און ענדליך האט ער געזאגט:

דערווייל בלייבט איהר מיינע געפאנגענע ביז די זאך וועט פאר מיר קלאר ווערען, איהר וועט פערבלייבען אין מיין וואוינונג, קיין שלעכטס וועל איך אייך נישט טהון, איך מוז יעצט ארויס צו מיינע סאלדאטען און איהר בלייבט דא. און מיט די ווערטער איז ער ארויס פון צימער.

מרים און דניאל זענען ביידע געבליבען ווי פערשטיינערט, זיי זענען געזעסען א קורצע צייט אהן ווערטער, און זייערע געדאנקען זענען געווען פערנומען מיט דעם נייעם אומגליק צו וועלכען זיי זענען אליין געגאנגען, און ווער ווייס וואס פון דעם קען ווערען. ענדליך האט דניאל צו מרים'ן געזאגט:

און ווי מיינסטו וועט זיך אונזער נייע אומגליק ענדיגען?

איך קען נישט וויסען—האט מרים טרויריג געענטפערט—אבער איך רעכען אז גאט וועט אונז העלפען און וועט אויך ראטעווען פון אונזער אומגליק.

און אפשר וועלען מיר געטראכט וועגען אנטלויפען? — האט דניאל זעהר שטיל געזאגט—אבער איך גלויב נישט אז מען זאל דאס אונז געלונגען.

דאס איז א געפעהרליכער געדאנק— האט מרים געזאגט—מיר טארען איהם נישט רייצען. איך גלויב אז לאפוכין וועט נישט טהון געגען דעם ווילען פון זיין פאטער, איך זעה אז עס קומט ביי איהם אין הארץ פאר א קאמף און איך רעכען אז די גערעכטיגקייט וועט זיגען.

א שטארקע קאנאנאדע פון הארמאטען האט איבערגעריסען זייער שמועס, עס האט זיך געהערט א שרעקליכע שיסעריי, דאס האבען לאפוכין'ס סאלדאטען אנגעהויבען באָמבאָרדירען אויף די עסטרייכער, די שיסעריי איז געוואָרען וואס אמאל שטארקער, עס האבען זיך געהערט דערביי די געשרייען פון די פאלענדע סאלדאטען, און דאס קאָמאנדירען פון קאָמאנדיר לאפוכין, וועלכעס איז ווייט אויס געווען א אויפגעצייכענטער אנפיהרער, און אזוי האט דאס געדויערט עטליכע שעה, ביז ס'איז ווי דורך א סיגנאל שטיל געוואָרען.

דאמאלס איז לאפוכין אריין אין צימער, ער איז געווען שרעקליך מיהד און אויפגערעגט, אבער דערזעהענדיג מרים'ן האט ער זיך בערוהיגט און געזאגט:

איהר וועט אריין אין צווייטען צימער, דארט וועט איהר זיצען אדער שלאפען די נאכט. איך מוז זיך אויף צוויי שעה איבערלעגען שלאפען, נאך צוויי שעה הויבען מיר ווידער אן באָמבאַרדירען די עסטרייכער, און מיט'ן טאג צו גלייך מוזען מיר זיי פערטרייבען פון ר.

מרים מיט דניאל'ן זענען אריין אין דערבייאיגען צימער, און זיך אוועקגעזעצט, ביידע טיעף פערטראכט, און באלד האבען זיי געהערט פון ערשטען צימער דאס שטארקע כראפען פון לאפוכין, וועלכער איז געשמאק אנטשלאפען געוואָרען. און זיי האבען דערווייל צווישען זיך אין דער שטיל גערעדט.

עס איז אוועק א קורצע צייט ווען זיי האבען געהערט אז לאפוכין איז אויפגעשפרונגען פון זיין געלעגער, זיי האבען זיך אויך אויפגעכאפט, און באלד איז לאפוכין אריין צו זיי אין צימער, ער איז געווען זעהר צוטראגען און דערשראקען.

ער האט זיך ווי מיט אלע כוחות בערוהיגט און צו זיי געזאגט:

הערט אויס! באלד געה איך ארויס אויפ'ן פעלד, מעגליך קען מיך א קויל אויפ'ן ארט אוועקלעגען, און איך מוז אייך דעריבער זאגען אז איצט ווען איך בין געשלאפען האב איך געזעהען מיין אלטען פאטער מיט צוויי יודען פון ביידע זייטען, אבער האב איך דערקענט אז דאס איז דיין פאטער, און דער צווייטער איז געווען א רב, געהיים דיין חתנ'ס פאטער, אלע דריי זענען צוגעגאנגען צו מיר און מיין פאטער האט צו מיר געזאגט:

איך בעשווער דיך ביי מיין לעבען אז די זאלסט דעם יונגען פאר קיין שום שלעכטס נישט טהון, נאר זאלסט זיי מיטהעלפען אז זיי זאלען קענען ווייטער געהן זייער וועג, און ווען די וועסט מיך נישט פאלגען וועסטו שטארבען פון די ערשטע קויל פונ'ם שונא, איך בין פון דעם זעהר דערציטערט געוואָרען און איך האב באלד געשוואוירען מיין פאטער צו פאלגען.

(פאָרטז. קומט.)

וואסערע קולטור-ארבייט דארפען פירען די עקאנאמישע פעראיינען?

I

דער קליינהענדלער-פעראיין.

עס איז פאר יעדען קלאר אז געוויסע עקאנאמישע ארגאנען וואס ווערען אין לעבען אנגעפיהרט, ווערען בעגלייט דורך פערשידענע קולטור-פאקטארען פון וועלכע ס'איז אין פיעל פעלען אבהענגיג דער ערפאלג פון דער אדער יענער עקאנאמישער אקציע.

די עקאנאמישע פעראייניגונג, דאס פיהרען מיט פערשטארקטע כחות דעם עקאנאמישען קאמף איז גאנץ אפט פערבינדען מיט פערשידענע קולטור-מיטלען וואס ווערען דערצו בענוצט.

ווארום די גאנצע ענטשטעהונג און עגזיסטענץ פון די דאזיגע פעראיינען איז דאך נאר א רעזולטאט פון דעם קולטורעלען פארטשריט.

גאנץ אפט קומט אויס דעם אדער יענעם פעראיין, וואס גרופירט ארום זיך סוחרים, קליינהענדלער, אדער האנדווערקער, צו פיהרען א פערטיידיגונגס-קאמף געגען דעם געגנער וואס וויל בעעולה'ן אדער צו פיעל בעלאסטען אין שיכט פון די מיטגליעדער לטובת דעם צווייטען.

און וואס העכער עס שטעהט גייסטיג די אדער יענע גרופע אלס בעסער און שטארקער איז איהר פעראייניגונג און איהר עגזיסטענץ.

אויב פערשידענע מיט יאהרען צוריק אבגעשטאנענע טיילען פון פאלק האבען ערווארט און פערשטאנען די וויכטיגקייט פון ארגאניזירען און פעראייניגען זיך, איז עס געשעהן א דאנק די נויטווענדיגקייט וועלכע דאס לעבען האט ארויסגערופען, אין רעזולטאט פון געוויסע עראייגנישען וואס זיינען פארגעקומען און האבען זייער שטעמפעל אויפ'ן לעבען ארויפגעלעגט.

און דאריבער ווען מען קומט אפט אויף אלגעמיינע פערזאמלונגען פון עקאנאמישע פעראיינען און מען בעטראכט די פארם פון די פערהאנדלונגען און אבשטימונגען, ווי אזוי עס ווערען אנגענומען בעשלוסען, ווערט פאר אונז קלאר ווי ווייט די ארגאניזירטע מאסען נויטיגען זיך אין קולטורעלער ענטוויקלונגס-ארבייט.

דארויף בעקלאגען זיך גאנץ אפט די פיהרער פון אזעלכע פעראיינען, וועלכע מיינען אז צולויב דער נישט ריכטיגער אויפפאסונג פון געוויסע פראגען ליידט דער פעראיין שטארק זעהר פיעל, און ווען דאס געשעהט ביי פראגען פון ערשטקלאסיגער וויכטיגקייט ברענגט דאס צו זעהר שלעכטע און שעדליכע פאלגען.

קיין איינע פון די ביי אונז אין שטאדט אדער אין אנדערע שטעדט עגזיסטירענדע עקאנאמישע פעראיינען איז נישט פריי פון אזעלכע פעהלערן, און דאריבער דארף געזארגט ווערען דערפאר אז דער קליינהענדלער אדער האנדווערקער זאל זיין מעהר קולטורעל ענטוויקעלט און זאל זיך קענען גוט אריענטירען וואסערע שטעלונג ער זאל אננעמען ביי דער אדער יענער פראגע, וואס האט פאר איהם אלס מיטגליעד א וויכטיגע בעדייטונג.

עס דארף, אין אומבעדינגט אנגעהויבען ווערען אן אקציע אויפ'ן געביעט פון קולטור-ארבייט אין די עקאנאמישע פעראיינען, ספעציעל אין דער איצטיגער צייט, וועלכע האט אהן ספק ארויפגעלעגט גרויסע פעראנטווארטליכקייט און שווערע לאסטען אויף פערשידענע עקאנאמישע גרופען פון יודענטום אין פוילען.

מיר ווילען איצט נאר אנווייזען איינע פון די דאזיגע טיילען—דאס קליינהענדלערטום. שווער, זעהר שווער זענען די עקאנאמישע פאזיציעס פון דעם דאזיגען גאנץ בעדייטענדען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג, גאנץ אלס ניט לאנגען בעשטעה'ן בסדר זיין עקזיסטענץ און לעבענס-קאמף, צי עס זאל זיין די פלאג פון שטייערן, צי דער אנטי-יודישער קאמף, צי נאר דער אינערליכער קאמף, וועלכען אונגערופענע כביד-פארטייען האבען געהאלטען אין זייערע ארגאניזירען, אזוי אין צענטער ווי אין דער פראווינץ, ווי אויך ביי אונז אין טשענסטאכאוו, ווייזט דאס אלץ אונז, אז כדי ארויסצובעקומען פון די דערמאהנטע אלע קאמפס-שוועריגקייטען, דארף דער קליינהענדלער זיין בעוואפענט מיט די נויטיגע און נעהעריגע קולטורעלע קאמפס-מיטלען, וועלכע דארפען איהם לייכטען דעם וועג אין פיהרען צום צוועק און ערפאלג.

און דאס קען און וועט געשעהן נאר ביים פיהרען די נויטיגע קולטור-ארבייט צווישען די קליינהענדלער וועלכע זענען נאך נישט אויסגעבילדעט געווארען אלס אזעלכע, נאר מעהרסטענטייל דורכ'ן לעבען אין די דאזיגע רייהען געווארפען געווארען.

אויף א רייהע אלגעמיינע פערזאמלונגען מיט יאהרען צוריק האבען זיך געפונען מענשען, וועלכע האבען געהויבען די לאזונגען וועגען נויטיגער און קולטור-ארבייט צווישען קליינהענדלער.

ביז איצט איז אבער אין דעם פרט וועניג וואס געטהון געווארען. לעצטענ'ס האט אפילו די פערוואלטונג, פערשטעהענדיג ריכטיג איהרע אויפגאבען אנגעהויבען שריט אין דעם געביעט, עס איז דארט געשאפען געווארען א ביבליאטעק און א לעזע-זאל, אבער דאס טאר אונז נישט בעגניגענען, דאס איז חלילה צו וועניג אקעגען איבער דעם וואס עס דארף געטהון ווערען.

מיר האלטען אז עס וואלט זעהר וויכטיג געווען צו גרינדען אבענד-קורסען פאר קליינהענדלער וועלכע זאלען די צוהערער געבען די נעהעריגע בילדונג, אי אין זין פון האנדעל, אי אין זין פון עקאנאמישער עקזיסטענץ און ארגאניזירונג.

דאס איז פאר די קליינהענדלער אויסבילדונג וויכטיג, ווארום די קליינהענדלער שטעלען איצט פאר מיט זיך א געמישטע ארגאניזירטע גרופע, וועלכע ווערט געוואויר אויך זיך ערהערבען פאליטישע פאזיציעס, און דאצו מוז געזארגט און געטהון ווערען.

דער קליינהענדלער איז איצט מעהר ווי דער אמאליגער הענדלער. ער איז איצט א געזעלשאפטליכער טייל, וועלכער האט צווישען זיך א בעדייטענדע צאהל נאך גענוג יונגע מיטגליעדער און פאר זיי דארף געזארגט ווערען, אז זיי זאלען ערצויגען און אויסגעבילדעט ווערען אלס זיהן פון א קלאס, וועמענס אויפגאבען זיי פערשטעהען און נעהעריג צו פיהרען, וועמענ'ס קאמף זיי וועלען אויפנעמען מיט דער נעהעריגער איבערצייגונג און קולטורעלער ענטוויקלונג.

דאס וועט פיעל פערלייכטערן דעם אזוי שווערען עגזיסטענץ-קאמף וועלכען עס פיהרען די קליינהענדלער, ער וועט זיך דאן בעפרייען פון די פערשידענע אנאמאליעס, וועלכע האבען געלעגערט און לויערן געהיים נאך אויף זיין נישט בעוואוסטזיניגקייט.

אין דער ריכטונג דארף די פערוואלטונג פון קליינהענדלער-פעראיין ווענדען איהר אויפמערקזאמקייט, און אין דעם פרט דארף געטהון ווערען.

מיר מיינען, עס איז א שווערע אונטערנעהמונג, עס איז א נייער ביז איצט נישט בעארבייטער געביעט. אבער דער היינטיגער פעראיין וועט געוויס האבען מוטה צו בעקעמפען אלערליי שוועריגקייטען און דער דאזיגער פראגע ווידמען דעם געהעריגען ערנסט און אויפמערקזאמקייט.

וועגען די אנדערע עקאנאמישע פעראיינען און זייער טעטיגקייט אויף דעם געביעט—א צווייט מאהל.

א בעקאנטער.

די לעצטע זיצונגען פון רעטונגס-קאמיטעט.

די וועכסעל-אקציע ווערט בעגרענצט.—צוגאב-קאמיטעט פאר די וואס וועלען זיך נישט בעטייליגען.—קריטיק אויף דער עקזעקוטיווע.—נאך א דיסקוסיע דרוקען אלע איהר אויס צוטרוי.—מען געהט איבער דער שטאדט וואלען.—

די ווייַנטיגע וואך זונטאג און מאנטאג און דינסטאג זענען אין מיטינג-לאקאל פארגעקומען גרויסע זיצונגען פון רעטונגס-קאמיטעט און א גאנצע רייע געבעטענע פערזאנען וועלכע זענען פערבעטען געווארען אנטייל צו נעמען אין דער וועכסעל-אקציע וואס איז א געוויסע צייט פערנאכלעסיגט געווארען און מוז איצט אומבעדינגט בענייט ווערען.

ביי דער אנוועזענהייט פון לערך 40 פערזאן, צווישען וועלכע עס געפונען זיך א געוויסע צאהל פרנסים, פערוואלטונגס-מיטגליעדער, ראטסהערר פון שטאדט-ראט, און געבעטענע געסט, עפענט די זיצונג דער פארזיצענדער ה' וועקסלער, וועלכער ערקלערט אז צוליעב דעם וואס די וועכסעל-ארבייט איז א געוויסע צייט פערנאכלעסיגט געווארען, איז די אקציע אין אונזער שטאדט זעהר צוריקגעהאלטען געווארען. ער לעזט פאר דעם בעריכט פון דער ביז-יעצטיגער טעטיגקייט, פון וועלכען ס'ווייזט זיך ארויס אז דער „דזשאינט" האט ביז איצט געגעבען 4000 דאלער, ד. ה. 36000 זל., און פון דער היגער בעפעלקערונג איז געזאמעלט געווארען העכער 9000 זל., הלואות זענען ארויסגעגעבען געווארען פאר 400 פערזאן, וועלכע בעטרעפען העכער 60 טויזענד זלאטעס. דאס געלד האט זיך גענומען פון די שוין איינגעצאהלטע וועקסלען וועלכע זענען אינצאהלונגען פעליג געווארען, און א געוויסע בעשטימטע סומע איז מסקי נאכנישט אויסגעצאהלט, ווייל ס'איז נישטא קיין געלד אין קאסע.

דער רעדנער ערקלערט אז פון דער היגער בעפעלקערונג האבען זיך בעטייליגט מיט זייערע נתינות נישט מעהר ווי 800 פערזאן, און דאריבער דארף די זאמלונג אומבעדינגט בענייט ווערען, ווייל אין געגענפאל וועט דער „דזשאינט" אבשטעלען זיינע נתינות, און אזוי האט ער פערשפראכען צו געבען דריי מאל אזוי פיעל וויפיעל עס וועט אין דער שטאדט געזאמעלט ווערען. עס קען גאנץ לייכט צונויפגעשטעלט ווערען א סומע פון 100 טויזענד זלאטעס וועלכע בלייבט אונזער אייגענטום און די שטאדט וועט האבען א שטענדיגען הלואה-פאנד, דערהויפט זענען נאך פעראהן העכער 400 ביטעס וועגען הלואות וואס קענען נישט ערלעדיגט ווערען, און דאריבער מוז מען צוטרעטען צו דער זאמעל-ארבייט.

די ה"ה פודאמיטש, קלין, אלטמאן א. אנד. קריטיקירען די עקזעקוטיווע וועלכע פיהרט א פראטעקציע-סיסטעם געבענדיג הלואות נאר די יעניגע וועלכע האבען א „צד ביי דער שמאל" און די מענשען וואס האבען נישט קיין פראטעקציע בעקומען נישט קיין הלואות. די עקזעקוטיווע האט נישט געפונען פאר נויטיג אבצוגעבען פאר'ן פלענום קיין בעריכט פון דער טעטיגקייט, נאר איצט, ווען מען דארף צו נעהמען נאך געלד האט מען אונז גערופען.

ה' קאפלאן זאגט אז די עקזעקוטיווע האט אזוי לאנגע געזעצען, אז זי האט נישט געפונען פאר נויטיג אפילו צו קומען אויף די פלענום-זיצונגען, און ה' מיסקא ווארפט פאר די עקזעקוטיווע אז זי האט נישט אנגעווענדעט די נעהעריגע איניציאטיווע ארויפצושטעלען די אקציע אויף דער נעהעריגער הויך.

די עקזעקוטיווע פערטרעטער ה' קאפלונג, וועלכער זאגט אז קיין שום פראטעקציע איז דארט נישט אנגעפיהרט געווארען. ווען עס איז צו מיר געקומען איינער—זאגט ער—וועלכען איך קען און ווייס אז ער דארף צו בעקומען א הלואה, אז זיין לאגע איז אזעלכע וואס א הלואה קען איהם שטעלען אויף די פיס, און איך בעמיה זיך אז ער זאל א הלואה בעקומען, קען מען דאס אנרופען פראטעקציע? און אזוי איז דאס אויך ביי די אנדערע מיטגליעדער פון דער עקזעקוטיווע, אבער די פארשטעהער פון עקאנאמישע פעראיינען וואס קענען זייערע מיטגליעדער און ווייסען ווער עס דארף בעפארצוגט ווערען. אויב איהר ווילט האבען א אנדערע עקזעקוטיווע, זאלט איהר קודם-כל האבען די פעהיגערע און טעטיגערע מענשען, און נישט גלאט איינקלינגען א בנין וואס איז נאך אזוי פיעל מיה און ארבייט אויפגעבויט געווארען.

ה' קאפלונג לעגט פאר אז די פערזאמעלטע זאלען אויסוועהלען א קאמיסיע וועלכע זאל אדורכזעהן די ליסטע פון די געגעבענע הלואות, און זאל פעסטשטעלען אויב עס זענען געגעבען געווארען צו מענשען וואס האבען נישט געדארפט בעקומען קיין הלואות.

נאך א לענגערע דיסקוסיע נעמט דאס ווארט ה' זילבערבערג, וועלכער

גאסע-בילדלעך.

I

זיין נייער מסחר.

שוין עטליכע יאהר געפינט ער זיך אין שטאדט, געקומען מעהר אלס היימלאזער וואס האט נישט אויף קיין רייזע-הוצאות ווייטער צו פאהרען. איז ער אוועק אין גמינע און געשטעלט „יעלות", געשריגען אז ער איז א קרבן פון דער וועלט-מלחמה, א אינוואליד, עס שטעקט איהם נאך א קויל אין דער רעכטער זייט. און עס קומט איהם א חוב ביים גאנצען יודישען פאלק.

ווען ער איז ארויס פון גמינע-לאקאל מיט די עטליכע מארק (דאס איז נאך געווען אין דער מארקען צייט) און מאש וואס ער האט בעקומען אויף הוצאות, איז איהם געקומען אויפ'ן געדאנק: וואוהין אייגענטליך זאל איך פאהרען וואו האב איך דאס א היים, און בעזונדער איז טשענסטאכאוו דאכט זיך א שטאדט וואס מען קען דא מאכען א לעבען איז אפשר גלייכער דא צו פערבלייבען.

און ער האט בעשלאסען זיך צו נעמען צום מסחר.

צומארגענ'ס האט מען איהם שוין געזעהען געהן איבער די יודישע שטובען מיט א גאנץ קרעמעל, וואס איז בעשטאנען פון א פאר כוויגען פלוגען פאפיר, א פאר פירעלעך וואפעלקעס. אין עטליכע טעג ארום האט ער פערדער ארומגעטראגען „איריסען", און לבסוף האט ער זיך גענומען צו שרייב-מאטעריאלען און בעיקר צו בלייפעדערן מיט פאלקעס.

בלייפעדערן—האט ער בעשלאסען—איז דאס בעסטע ארטיקעל און אזוי אויך פאלקעס, דאס ווערט געברויכט אין יעדען הויז, און בעזונדער אין די גרעסערע ביורא'ס וואו עס שפילט נישט קיין ראלע עטליכע גראשען, און אזוי פלעגט ער ארומטראגען בלייען אין די שטובען איבערהויפט אין די יודישע ביורא'ס וואו ער איז געווען א גאנץ אפטער גאסט.

לעצטענס איז איהם אבער דער דאזיגער מסחר נמאס געווארען, ער האט שוין נישט געהאט קיין אבזאץ-מארק פאר די בלייפעדערן און ער האט זיך גענומען צו א נייעם מסחר.

ער קומט אריין אין א ביורא און וועלכער ער פלעגט צושטעלען יעדע פאר טעג א מיין בלייפעדער'ס, מיט וועלכע אלע שיפלאדען זענען שוין געווען אנגעפילט, און ער זאגט צו געהענליכען: גוט מארגען הער לעבען!

וואס, איהר זייט שוין ווידער דא?

—האט זיך אבגערופען דער איינגעזעסענער מיט פערדרוס—איך האב דאך שוין בלייפעדערן פאר קינדער און קינדס-קינדער, ווי לאנג וועט איהר מיך נאך בעשיטען מיט אייערע בלייען וואס טויגען אגב אויף כפרות, נעמט איך א נדבה און געהט געזונדערהייט.

איהר וועט מיר העכסט ענטשולדיגען הער לעבען—זאגט ער הכנעה'דיג—איך בין נישט געקומען מיט קיין בלייפעדערן, איך האב דאס געשעפט שוין אויפגעגעבען ווייל אלע קונדען, אזוי ווי דער הער, זאגען אז זיי האבען שוין איבער-גענוג, און דאריבער בין איך געקומען דעם הער לעבען בעטען...

א נדבה? הא, נו זאגט שוין אזוי.

וואס א נדבה, זאגט דער הער? חס ושלום, וואס הייסט מ'זאל נעמען א נדבה, וואס בין איך עפעס א שנארער? איך בין דאך א סוחר, איך האב צו פערקויפען סחורה.

וואסערע סחורה האט איהר דאס ווידער צו פערקויפען? עפעס א נייע ארטיקעל נו, ווייזט שוין אהער אייער סחורה, לאמיר זעהען וואס איהר האט דאס, איהר זעהט דאך אז כ'האב נישט קיין צייט, מאכט דאס שנעלער.

יא, הער לעבען, איך מאך דאס גאנץ קורץ. איך האב אייך געוואלט בעטען אז איהר זאלט אזוי גוט זיין און קומען צו מיר אויף א סעודה.

וואס הייסט? איהר האט דאך עפעס געוואלט האבען סחורה צו פערקויפען?

נו, יא הער לעבען, מיין ווייב זאל לעבען, פערשטעהט איהר מיך, רוקט זיך אין קימפעט אריין, ס'וועלט שוין גאנץ נאהנט, אפשר נאך א וואך, צוויי, נו, וויל איך אייך מכבד זיין מיט סנדקאות. מען זאגט אז דאס ווערט א וויכטיג ארטיקעל פון דעם ווערט מען רייך, נו לאז מיך גאט העלפען איהר זאלט מסכים ווערען, און איהר וועט איהר דערפאר צושטייער געבען עטליכע גילדען אויף דער סעודה...

ער האט דאס געזאגט מיט אזא נאאיווען פנים, אז אלע אנוועזענדע אין ביורא האבען זיך שטארק צולאכט.

און ווען איינער האט איהם געפרעגט:

און פון וועגען ווייסט איהר אז ס'וועט זיין א יונגעל?

האט ער ווייטער מיט דעם זעלבען נאאיווען פנים געענטפערט:

אין דעם בין איך זיכער, דער רבי זאל לעבען וואס איז געווען מיין שדכן האט מיר נאך פאר דער חתונה צוגעזאגט א בן-זכר, און איך האב דאס בעקומען איינגעשאצט אין גרן.

ארויסגעהענדיג פון ביורא מיט א שעהנע נדבה האט ער געזאגט: דאס איז רעכט זיך א נישט-קשה'דיג ארטיקעל דאס סנדקאות, איך וועל שוין שטענדיג האנדלען מיט סנדקאות.

2.

דער יוד וואס חלש'ט.

אלע קענען איהם. דעם יודען וואס חלש'ט עטליכע מאל אין טאג.

אזוי ווערט ער אפילו נישט שלעכט אויס. ער מאכט דעם איינדרוק פון א געזונדען אנגעפרעסטען מענשען, אבער ער פערזיכערט אז זינט עטליכע יאהר האט ער אזא קרענק פון חלש'ן, און קיין שום דאקטאר קען איהם נישט העלפען.

זיין חלש'ן קומט פאר יעדען טאג אויף אן אנדערער גאס, ער פאלט אנידער אין טויער אדער אויפ'ן הויף, און באלד קומען זיך צונויף אלע איינוואוינער און מען נעמט איהם אבצורעטען. די פרויען ברענגען צו ביי זיך מילך, וואסער, און אנדערע לאבונגען, און מען דערמונטערט איהם, ער דערקוויקט זיך און „פערחלשט" האריץ. מען זאמעלט איהם צונויף א שעהנע מטבע, און ער געהט זיך רוהיג אוועק.

אזוי טהוט דאס זיך ווידערהאלען כסדר יעדען טאג, אלע ווייבער ווייסען שוין פון דעם, אלע קינדער קענען איהם, און דערזעהענדיג איהם זאגען זיי: אט געהט דער יוד וואס חלש'ט.

ווען ער איז איינמאל געלעגען אין א טויער און א גרויסער עולם קינדער און פרויען איז געשטאנען ארום איהם, די פרויען האבען אויסגעדריקט זייער מיטלייד און האבען שוין געהאלטען אין די הענד גלעזער מיט פערשידענע ערפרישונגען, ווארטענדיג ביז ער וועט קומען צו זיך, איז פלוצים אנגעלאפען א ארימע אבגעריסענע יודענע און זעהענדיג איהם האט זי אנגעהויבען שרייען:

דו בזיון דאס ממזר, כ'האב דיך געכאפט שפיציק, האסט מיך איבערגעלאזט און בזיון אנטלאפען מיט דער גראבער יענטע, איצט ענטקומסטו שוין נישט פון מיר.

דער עולם ארום איז געבליבען ערשטוינט הערענדיג די מאדנע ווערטער, און איידער זיי האבען אנגעהויבען פערשטעהן וואס דא קומט פאר, האט זיך דער „פערחלשטער" יוד אויפגעכאפט און שנעל ווי דער פייל פון בויגען געמאכט א ויברח.

די ווייבע איז איהם נאכגעלאפען, און נאך זיי א מחנה קליינוואַרג.

איקס.

ערקלערט אז דאס שאפען אזא קאָמיסיע װאלט שוין געהייסען אז די פערזאמלונג האט נישט קיין צוטרוי צו דער עקזעקוטיװע, און דעריבער שלאגט ער פאר אז די פערזאמלונג זאל זיך צוריקזאגן אויב זי האט צוטרוי צו דער עקזעקוטיװע.

דער פארשלאג װערט געשטעלט צו אבשטימונג, און אלע פערזאמעלטע טהוען אויסנאהם דריקען אויס צוטרוי דער עקזעקוטיװע.

דער סעקרעטאר ה' חיען לעזט פאר א בריעף פון מאגיסטראט—לאווניק ה' פאגעלבוים, װעלכער איז געװען אנװעזענד אין אנהויב פון דער זיצונג, אין זיין בריף ערקלערט ער אז ער מוז פערלאזען די זיצונג צוליב זעהר װיכטיגע אינגעלעגענהייטען, אבער ער שטעלט זיך צו דער דיספאזיציע פון קאמיטעט און איז גרייט צו טהון יעדע ארבייט װאס מען װעט אויף איהם ארויפלעגען.

מען טרעט דאן צו צום טאג-אָרדנונג װעגען דער זאמעל-אקציע. דער פארשלאג פון ה' ערעליסט אז מען זאל נישט געהן זאמלען נאר מען זאל דורך דער צייטונג אויפרופען געהויבענע פערזאנען אז זיי זאלען קומען אין גמינע און געבען זייערע נדבות, װערט אבגעװארפען.

דאגעגען װערט אנגענומען צו מאכען א צינזוס-עמאט ספעציעל פאר די פערזאנען װאס װעלען זיך אין דער אקציע נישט בעטהײליגען.

דאן רעקלאמירען זיך די פעריזס-פעלטע צו געהן איבער דער שטאדט זאמלען די נויטיגע נדבות, עס װערען אויס'ן ארט צונויפגעשטעלט א גאנצע רייהע פארלעך, װעלכע דארפען זיך באלד נעמען צו דער ארבײט.

עס װערט אויפמערקזאם געמאכט, אז מען מוז נעמען װאס גרעסערע נתינות און זיך נישט בעגניגען לאזען װי ביז יעצט מיט קליין נישטיגע נתינות.

דערויף װערט די זיצונג 12 א זייגער בײנאכט געשלאסען.

די ענדערונגען אין אנגעמען אינטערעסאנטען אין ספאראסטא—פון דינסטאג אָן.

װי מיר האבען שוין געמעלדען האט די היגע ספאראסטווא בעקומען צוגעשיקט א צירקול'ר פון אינערן-מיניסטער װעגען א גאנצע רייהע ענדערונגען בײם ערלעדיגען אינטערעסאנטען דורך דעם ספאראסטווא.

די װאך האט די ספאראסטווא אהרויסגעגעהרט אלע נויטיגע פארבעסערונגען און שוין פון קומענדען דינסטאג דעם 9-טען ה. מ. װעט דאס ערלעדיגען אינטערעסאנטען פארקומען לויט דעם אנגעװיזענעם אופן.

איינגעבראכען און צוהאקט די קאסע אין דעם לאמבארד פון דער פוילישער „באנק לודאווי“.

אין די טעג פון די פוילישע חגאות איז אין דער היגער פוילישער „באנק לודאווי“ געשעהן פאלגענדער דרייסטער אנפאל און גנבה:

װען דער קאסירער פון דער באנק איז דינסטאג געקומען צו דער אייגענס האט ער עפנענדיג די טהיר דערזעהען פאר זיך אנ'אונגעהויערען פאגראם. אלע טהירען פון אלע שטובען זענען געװעזען אויפגעריסען און ארורכגעלעכערט מיט אהן א שיעור לעכער. די קאסעס זענען געװארען ארורכגעלעכערט מיט דער הילף פון ספעציעלע שארפע שטאפען.

פון איין געפאנצערטע קאסע האבען זיי ארויסגע'גנב'ט א גרויסע צאהל פער'מאשכנ'טע בריליאנטען און פערשידענע חפצים.

פון דער אנדערער קאסע האבען זיי ארויסגע'גנב'ט 2400 זל., דאבײ האבען זיי צוריסען און פערניכטעט אלערלײ דאקומענטען װעגען משכנות.

דער הויפט אוצר איז זיי נישט געלונגען צו ריהרען, דאך זענען די היזקות בעדײטענדע.

די אנפאלער זענען ענטלאפען און עס איז בלויז איבערגעבליבען פון זיי איינינע פוסטען פון זייער װאפער, װאס עס בעװייזט אז זיי האבען גאנץ בשלמות זייער ארבײט ארורכגעפיהרט, אויסער דעם פערשידענע שטאפען און ספעציעלע כלים.

פאליציי האט אנגעהויבען אנ'ענערגישע אויספארשונג.

די גרויסע גנבה, װעלכע װערט אבגעשאצט איבער 40 טויזענד זלאטעס האט ארויסגערופען א שטארקע בעאונרוהיגונג צװישען דער גרויסער צאהל ערומע, װעלכע האבען זייערע משכנות ארײנגעלעגט אין דעם ראזינען לאמבארד, עס איז פערהאן א מורא אז די חפצים װעלען זיי פערפאלען װערען.

פון דער זייט פון לאמבארד װערט ערקלערט מען אבער דאס עס איז נישט פערהאן דאזו קיין גרונד, װײל דער לאמבארד איז געװעזען אסעקורירט אין צװײ אסעקוראציאנ'ס געזעלשאפטען.

עס זענען פערהאן השערות דאס די פאליציי איז אויף שפורען פון ענטדעקען די גנבים.

מען װעט נישט מארען נעמען בעצאהלט פאר טעלעפאָן געשפרעכען.

װי בעװאוסט זענען פערהאן אין פערשידענע לאקאלען צין געשעפטען טעלעפאנען, װעלכע װערען געגעבען צום בענוצען דעם פובליקום. דאבײ נעמט מען אבער דערפאר א ספעציעלען אבצאהל, װײל עס איז לויט דעם געזעץ נישט ערלויבט, װארום די אבאנענטען פון טעלעפאנען טארען פאר'ן בענוצען זיך מיט זייערע טעלעפאנען נישט נעמען קיין שום צאהל, אזוי װי עס איז אנגעװיזען אין די בעטרעפענדע ביכלעך.

די פאסט און טעלעפאן דירעקציע מאכט דעריבער אויפמערקזאם דאס אין קורצען, װעט אדורכגעפיהרט װערען אין צוזאמענהאנג דאמיט א קאָנטראָלע, און די װאס עס װעט זיך ארויסװייזען, אז זיי האלטען זיך נישט אין די איבערגעדרוקטע פערשריפטען, װעט אלס שטראף אװעקגענומען װערען די טעלעפאן אפאראטען.

אכטונג קלייןהענדלער!

לויט אנ'ערהאלטענעם צירקולאר פון אונזער צענטראלע, דארפען זיך מעלדען און סעקרעטאריאט פון פעראיין די קלייןהענדלער, װעלכע זענען באמת בע'עולה'ט געװארען פון פאדאדעק דאכאדאװע פאר'ן יאהר 1926, ביז דעם 8 נאוועמבער ד. י. פון 7 ביז 9 אווענד, כדי בעצייטענס צו קענען אינטערװענירען ביי די געהעריגע מאכט.

די פערוואלטונג פון קלייןהענדלער-פעראיין.

טשענסטאכאווער יודען!

װידער קומען מיר צו אייך, צו אפעלירען צו אייער יודישען און מענשליכען געװיסען, און אייך אויפצופאדערן אז איהר זאלט ערפולען אייערע פליכטען לגבי אייערע אונטערדריקטע ברודער און שװעסטער װעמעס לאגע עס איז קאטאסטראפאל.

די היגע יודישע איינװאוינער האבען זיך צום בעדױרען נאך זעהר װעניג בעטהייליגט אין דער רעטונגס-אקציע, א געװיסע צאהל יודישע גבירים שטעהען גלייכגילטיג און צו אונזער חרפה װערען זייערע הארטע הערצער נישט דערצייטערט פון דעם שרעקליכען װעה-געשריי, און די װאס האבען געגעבען, האבען דאס אויך נישט געטהון אין דער געהעריגער און פאסיגער מאס.

אויב מיר האבען ביז יעצט ארויסגעגעבען א גאנצע רייהע הלואות' פון װעלכע עטליכע הונדערט יודישע פאמיליעס זענען אבגעראטעװעט געװארען פון אונטערגאנג, איז דאס נאר א דאנק דער גוטהערציגקייט פון אונזערע אמעריקאנער ברודער, און די בעדייטענדע סומע װאס דער „דזשאוינט“ האט אונז איבערשיקט.

יעצט האבען זיי אבער קאטעגאריש און ענדגילטיג ערקלערט, אז אויב די היגע יודען װעלען זיך אין דער אקציע נישט בעטהײליגען אין דער געהעריגער מאס, װעלען זיי אויך גענצליך אבשטעלען זייערע נתינות, דאגעגען אויב זיי װעלען זעהען אז די היגע יידען פיהלען אויף זיך די נויטיגע פליכט, װעלען די אמעריקאנער געבען דריי-פאך טאפעלט, װיפיל עס װעט אין דער שטאדט געזאמעלט װערען.

ברידער! מיר טהוען איצט בעגיינען די זאמעל-אקציע, **אונזערע מיטגלידער און בעפאלמעכטיגטע װעלען אייך צו דעם צװעק בעזוכען. געדענקט** אין װאס עס האנדעלט זיך, **געדענקט** אז אין אייערע הענד ליגט דער גורל פון הונדערטער יודישע פאמיליעס װאס קענען געראטעװעט װערען פון אונטערגאנג, **געדענקט** אז עטליכע הונדערט הארצרייסענדע ביטעס ליגען נאך ביי אונז נישט ערלעדיגט צוליב מאנגעל אין געלד. **געדענקט!** אז מיט יעדען גולדען װאס איהר גיט ברענגט איהר אריין נאך דריי מאל אזויפיעל פון אונזערע אמעריקאנער ברודער.

נעמט אויף אונזערע זאמלער מיט דער נויטיגער פעראינטערעסירונג צו דער גרויסער און װיכטיגער זאך, און געדענקט אז די אקציע קען זיך נישט בעגנוגען לאזען מיט קליינע נדבות, נאר יעדער מוז געבען איבער זיין יכולת װייל עס האנדעלט זיך װעגען דער עקזיסטענץ פון הונדערטער פאמיליעס מיט טויזענדער נפשות, װעלכע מיר מוזען ראטעװען און זעהען אז זיי זאלען בלייבען שטעהן אויף די פיס.

דער רעטונגס-קאמיטעט
ביי דער יודישער - קהלה
אין טשענסטאכאוו.

מען דארף נישט קיין צענניקעס אויף זאלץ.

דער היגער אקציז-אמט מעלט מיט דאס צוליב די פערשידענע ידיעות װעגען צענניקעס אויף זאלץ, װאס האבען זיך בעװיזען אין פערשידענע צייטונגען—װערט ערקלערט, אז אין טשענסטאכאוו ביים איינצעל פערקויף פון זאלץ פערפליכטען נישט קיין שום ספעציעלע צענניקעס.

די צענניקעס זענען נאר איינגעפיהרט געװארען אין אנדערע קרייזען און אין טשענסטאכאוו איז דאס נישט פערפליכטענד.

פון „טאז“.

אין די נאכמיטאגשעה'ען האט די געזעלשאפט „טאז“ אנ'אנטי שװינדזיכט'ס אבטײלונג, װעלכע װעט זיך געפינען אין אײגענעם פון די געבײדעם פון יודישען שפיטאל אויף זאװאדע.

דער לייטער פון דער דאזיגער אנ- פי שװינדזוכט'ס אבטײלונג װעט זײן ד"ר יוליאן לופינסקי, װעלכער האט שטודירט די נייעסטע מעטאדען פון הײלען שװינדזוכט, אויף די ספעציעלע קורסען װאס זענען איינגעארדענט געװארען לעצטענ'ס ביים װארשאװער אוניװערזיטעט.

ז. סעגאלאָװיטש אין טשענסטאכאוו.

שבת און זונטאג װעט װײלען אין טשענסטאכאוו צום ערשטען מאל, דער בעליבטער און פאפולערער דיכטער און ראמאנטיקער זעליג סעגאלאװיטש, װעלכער װעט האלטען צװײ פארלעזונגען א. ר. ט.: „פאריז—לאנדאן (רייזע אײנדרוקען)“ און: „דיכטער, קריטיקער און לעזער“.

ז. סעגאלאָװיטש איז דער מאָדערנסטער און אמטעמסטענס געלעזענער יודישער דיכטער. אין די פארלעזונגען זיינע אין א רייהע גרעסערע שטעדט אין פוילען זענען אדורכגעגאנגען מיט א קאלאסאלען ערפאלג.

דער בעזוך האט ארויסגערופען א געהאלדיגע פעראינטערעסירונג צװישען דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג.

מ. קיפנים און זעליגפעלד אין טשענסטאכאוו.

קומענדען דינסטאג װעט אונזער שטאדט האבען די געלעגענהייט צו הערען נאך א לאנגער הפסקה, די אין אונזער שטאדט אזוי פאפולערע און בעליבטע פאלק'ס-זינגער זמרה זעליגפעלד און מ. קיפנים, װעלכע װעלען דאס מאהל זינגען א גאנצע רייהע פולשטענדיג נייע בײ אונז אין שטאדט נאך נישט געזונגענע פאלק'ס לידער און מאטיװען.

א בריף אין רעדאקציע.

געעהרטער ה' רעדאקטאר!

אין צוזאמענהאנג מיט דעם נאטיץ אין פאריגען נומער פון אייער ה' צײטונג, װעגען דעם פערפאל אין אונזער שולע, געפינען מיר פאר אונזער פליכט צו געבען פאלגענדע ערקלערונגען:

1) אלס פאן איז בענוצט געװארען געװעהנליכע שװארצע קאלע.

2) דער אנקומענדער דאקטאר האט קאנסטאטירט אז דער פולס, דער אטעם און דאס הארץ זענען געװען אין בעסטען ארדנונג.

3) עס איז אין ערגעץ נישט געװען צו דערקענען קיין שום סמנים פון אבבריהען זיך.

נאך דעם פערפאל איז דער שילער אלײן אהײמגעגאנגען.

צוליב דעם אלעם איז דורכ'ן דאקטאר פעסטגעשטעלט געװארען אויפ'ן ארט, אז דאס איז געװען א בלויזע סימולאציע.

פאר דער שלעכטער אויפפיהרונג איז דער שילער בעשטראפט געװארען פון דער שולע.

דירעקטאריום פון דער יוד. האנדװערקער-שולע
אין טשענסטאכאוו.

אונזער שטאדט האט שוין א לענגערע צייט נישט געהאט די מעגליכקייט צו פערברענגען אויף אנ'אמת'ער פון דעם יודישען פאלק'ס ליד, װעלכעס איז דאך אונז עלעמען צום הערצען אזוי נאהענט.

דער װארשאװער פאלק'ס אוצר װעט ראפאעל אין א פולשטענדיג נייע אבשפיגלונג קומען צום שטהנעט און געלונגענעם אויסדרוק.

מיר האלטען דאריבער װעפען אז דאס יודישע פובליקום, װעמען די דערמאהנטע זינגער זענען גענוג בעליבט, װעלען דאפאאהל דעם ראזינגען קאנצערט בעקרוינען מיט'ן נעהעריגען און ריכטיגען ערפאלג.

לעגאליזירט דעם טעאטער זאל „רעדוטא“.

די טעג האט א ספעציעלע קאמיסיע, װעלכע איז בעשטאנען פון רעפערענט פון סטאראסטווא ה' מאלעץ, דער קאמענדאנט פון די שנעלע פײערלעשער אינוש. מאנקאװסקי און קאמיסאר קולינסקי בעקוקט דעם נייאויסגעפערטיגטען טעאטער זאל „רעדוטא“, און אנערקענט דעם ראזינגען זאל אלס פאסיג און ענטשפרעכענד אויף איינצוארדנען טעאטער פערשטעלונגען.

אזוי ארום איז דער ראזינגער זאל דורך דער מאכט לעגאליזירט געװארען.

עס װאלט נאר געװאונשען געװעזען, אז דער דאזיגער יודישער טעאטער זאל אויסגענוצט װערען אויף יודישע טעאטער שפילען. דאס איז א געלעגענהייט װעלכע דארף דורך דער יודישער געזעלשאפט אויסגענוצט װערען.

דער שטרייק אין די היגע יוטע פאבריקען.

אין די היגע יוטע פאבריקען „מארטא“, „סטראדאם“ און „גנאשין“, װעלכע בעשעפטיגען איבער 4130 ארבײטער איז אויסגעבראכען א שטרייק.

די ארבייטער האבען ארויסגעשטעלט פאדערונגען פון א הוספה פון 36 פראצענט, אויף װאס די פאבריקען האבען געװאלט געבען בלויז 5 פראצ.

אין משך פון די ערשטע פאר טעג האט דער שטרייק געדױערט און בעדע צדדים זענען איינגע'עקשנ'ט געװעזען און נישט געװאלט צוטרעטען צו קיין איבערהאנדלונגען.

עס זענען פארגעקומען ביים ארבײט'ס אינספעקטאר קאנפערענצען, װעלכע האבען אבער קיין רעזולטאט נישט געגעבען.

די ארבײטער לאזען פון די פאבריקען נישט ארויספיהרען קיין שום סחורות, און דראהען אויבאלד װען דער שטרייק זאל זיך פערציהען, מיט א שארפערען שטרייק.

אויך אין דער אזון פאבריק „מעטאלורגיע“, װעלכע בעשעפטיגט 350 ארבײטער איז אויסגעבראכען א שטרייק, די ארבײטער האבען ארויסגעשטעלט פאדערונגען װעגען א הוספה פון 30 פראצענט װאס די פאבריק האט אבגעזאגט.

קלייןהענדלער בע'עולה'טע פון שטייער'ן.

דער היגער קלייןהענדלער-פעראיין טרעט צו צוזונרייטען א ליסטע פון די שטײער בע'עולהט'ע, װעלכע װעט אריינגעטראגען װערען אין דעם פינאנץ-אמט מיט דער פאָדערונג, די עולות צו בעריקזיכטיגען.

עס איז דעריבער אין אינטערעס פון די בע'עולה'טע קלײנהענדלער זיך אין פעראין צו רעגיסטרירען.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון ספארט און טורן פעראיין.

זונטאג קומט פאר אנ'אויסערגעװעהנליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון ספארט און טורן פעראיין, װעלכע װעט ארויסטראגען בעשלוסען אין א רײהע פראגען, װאס האבען פאר דעם פעראיין אנ'שטאקלאסיגע װיכטיגקייט, דעריבער איז געװאונשען אז די מיטגלידער זאלען קומען אויף דער דאזיגער פערזאמלונג מאסענהאפט, און מיט דעם געהעריגען ערנסט דעצידירען איבער די װיכטיגע פראגען, װעלכע שטעהען אויפ'ן טאגעסארדנונג פון דער פערזאמלונג.

גריסען קיין אמעריקא.

מיר װערען געבעטען צו פערעפענטליכען:

די טעג פאהרט אב ה' בראבעלאָװסקי קיין אמעריקא. די װאס װילען מיטשיקען פערזענליכע גרוסען אדער בקשות צו זייערע קרובים, װערען געבעטען צו קומען אין משך פון דער װאך אין לאקאל סטראזשאצקא 10.

נדבות אין רעדאקציע.

פאר „בית לחם“ פון א װעט צװישען ש. קלין און װולבערשטיין 5 זל. דורך ש. קלין פון ס. בולהא און נייםאן 5 זל. פרוי 3 זל. חתנע נעמען פארן מושה וקנים 3 זל.

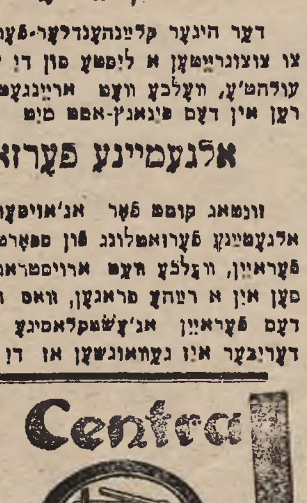

טעאטער „אדעאן“
לעצטער סעאנס 9 אווענד.
איינצעלהייטען אין די אפישען און פראגראמען.

פראגראם פון שבת ביז דינסטאג דעם 19 אקטאבער 1926 אויפ'ן עקראן: דאס ערשטע בילד אויפ'ן יאהר 1927.
טראגעדיע אדער אלץ פאר'ן קינד
א רייזע לעבענס דראמא אין 8 גרויסע טיילען.
אין דער הויפט-ראלע די אונפערגלייכבארע העני פארטען.

די לאנג נישט געזעהענע ליבלונג פון פובליקום
העני פארטען

אויף דער סצענע: נאר איינינע גאסט-שפילען פון
בראניסלאװ בראנאװסקי,
אויטאר הומאריסט אין א פולשטענדיג נייעם רעפערטואר, װי אויך „Thee Webbs“ א גרויסער פאטעריסטישער טאנץ דועט.

טעאטער נאװאשצי אלעע 12.
פראגראם ביז שבת, דעם 6-טען אינקלוסיװליך.
אויפ'ן עקראן:
Szczęście w...
לעבענס-דראמא, אילוסטרירענדע די איבערלעבונגען פון א מענש, װעלכער האט זיך קיינמאל נישט געריכט צו זיין גליקליך.
איבער'ן פראגראם:
זשאסטי אוים מורא
קאמעדיע אין 2 אקטען.

אויף דער סצענע: אנסאמבל פון װארש. אפערעטקע אונטער אנפירונג פון ס. װאלינסקי, װעט אייספיהרען אנ'אמעריקאנער סקעטש
Poskromienie złośnika
ביים אנטייל פון: פעליכשעװסקי, ס. װאלינסקי, בידאװסקא, טאמארקאװיטש אויסער דעם אמאזייקע: עקסצענטר.-טאנץ י. ארליטש און צ. ראװיטש.

קינא „נאװי“ אלעע 2 43
פון שבת דעם 6 ביז ד. 9 ד. ח. איינשל.
גרויסער שלאגער פון סעזאן.
„SONKA ZŁOTA RĄCZKA“
אין די הויפט-ראלען: דער ליבלינג פון פרויען דוארזש אלעקסאנדער און די פינאמינאלע שעהנע װילמא באנקי שעהנע מורה אויפנאהמע.
אויף דער סצענע: טעאטער פון ארט. שקיצען „מאסקא“ פראגראם נר. 6: 1) „נעצקא משעטנא“... (בילדל) פיהרען אויס אירענא לוביטש, קארשובנא, יצרושי לוביטש יצרושי גראנאװסקי. 2) „קלאסישער װאלף“, װעט טאנצען לוציא מור. 3) „אונזער זמן“ פענצטער שפעט איך... —ה. ארשא-בזיארסקא. 4) „אוי די פישלעך“... — י. לוביטש. 5) צי װאס איז א מאן?.. — י. לוביטש-קארשובנא. — — פרעזען נישט געהערט.

Ceny ogłoszeń: Za wiersz milimetrowy przed tekstem 24 gr, za tekstem 18 gr., w tekście 60 gr.— Szerokość kolumny obejmuje 8 szpalt ogłoszeniowych.
Wydawca B. BOCIAN Redaktor Izrael PŁOCKIER Druk. B. BOCIAN I-sza Aleja № 6.